

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden

önce İşçinin Sesi gelecek!

Yıl: 14, Sayı: 347, 3 Şubat 1988

Tek büyük işçi sınıfı!

Tek silah illegal parti!

Tek yol devrim!

“Varlığımıza yönelik bu saldırıda

(işverenlerin lokavt ilanında-İ.S.) işverenler gücünü anayasadan ve siyasi iktidardan almaktadırlar. Kolay kazanılmış bir zaferin sarhoşluğu içinde davranan işverenlere ve siyasi iktidara dur demenin zamanı gelmiştir. Hiçbir zorluktan çekinmeksizin işveren dayatmalarına teslim olmadık ve olmayacağız. İşimizin zor olduğunun bilincindeyiz...

“Önce kendimize güveniyoruz. Sonra yalnız olmadığımıza, tüm işçilerin ve emekçilerin bizimle olacağına inanıyoruz. Birimizin zaferinin tümümüzün zaferi olacağına bilinci içindeyiz. İşverenler ve siyasi iktidarı geriletecek her adımın sömürü ve zulmün olmayacağı bir Türkiye'nin yapı taşları olduğu gerçeğinin farkındayız. Zafere ulaşmış her grev, her direniş, sadece grevcilerin başarısı olarak kalmayacak.

Tüm Türkiye emekçilerinin, demokrasi güçlerinin hanesine yazılacaktır.”

*(Deri grevcileriyle dayanışma gecesinde yapılan konuşmadan,
30 Temmuz 1987)*

İŞÇİNİN SAVAŞ YILI 1987

VERİLER

-II-

Yıldız Çalışma Gurubu

Gazetemizin geçen sayısında, 1987 yılı grevlerini ele almış, tablo ve çizimlerin de yardımıyla, 1987'nin savaşım eğrisini değerlendirmeye başlamıştık. Bu sayımızda, yıl boyunca yapılan çeşitli işçi eylemlerinin verilerini de manzaraya katarak, değerlendirmemizi sürdüreceğiz.

1987 yılı boyunca, tüm ülke çapında onbinlerce işçinin katıldığı, yüzlerce işçi eylemi yapıldı. Bunların çok azı basına yansıdı. Biz, bilgi toplayabildiğimiz ölçüde, bu eylemlerin en önde gelenlerinin, aylara göre dökümünü *Tablo 7*'de verdik.

Tablo 7, işçi sınıfının, daha yılbaşından başlayarak, çok zengin eylem biçimlerini kullanarak harekete geçtiğini gösteriyor. Bu eylem biçimlerinin belli başlılarını şöyle sıralayabiliriz:

- Rozet takarak, imza toplayarak, toplantı düzenleyerek, siyah çelenk koyarak protesto.
- Tören boykotu, yemek boykotu.
- Açlık grevi-ölüm orucu.
- Verim düşürme-iş yavaşlatma.
- Fazla çalışmayı reddetme.

- İşyerini terketmeme-pasif işgal.
 - İşyeri basma.
 - İş bırakma-işbaşı yapmama (yasadışı grev).
 - “Kuralları uygulama” eylemi.
 - Trafığı kapatarak yol kesme.
 - Belediyenin mühürlediği işyerinden mühür sökme.
 - Sabotaj.
 - Sendika yönetimini protesto için sendika binasını basma.
 - Sendikalar arası güçbirliği.
 - Grev kırıncılığına karşı eylem.
 - Grevci işçilerle, ya da işten çıkarılan, haksızlığa uğrayan işçilerle dayanışma için eyleme geçme, dayanışma kampanyası örgütlenme.
 - Yasal miting-yürüyüş, kapalı salon toplantısı, vb. düzenleme.
 - Protesto gösterisi, izinsiz yürüyüş-miting.
 - Siyasal kampanya örgütlenme.
- İşçi eylemlerinin listesi kabarıktır. Türkiye işçi sınıfı, tarihinde ilk kez, bir yıl gibi bir sürede, bu denli çeşitli eylem biçimlerinden, yığınsal olarak yararlanmıştı.
- Eylemlerin işkollarına göre dağı-

lımını, *Tablo 8*'de verdik. En ön sırada metal işkolu yer alır. Sonra, sırasıyla, petrol-kimya-lastik, deri, gıda, genel iş, demiryolu taşımacılığı, inşaat gibi işkolları geliyor. Bunları dokuma işkolu ve ötekiler izliyor.

İşçi eylemleri, metal işkolunda bağımsız Otomobil-İş üyelerinin, petrol-kimya-lastik ve deri işkollarında ağırlıklı olarak Türk-İş'e bağlı Petrol-İş ve Deri-İş üyelerinin, gıda işkolunda Türk-İş'e bağlı Tekgıda-İş ve Hak-İş'e bağlı Özgıda-İş üyelerinin, dokumacılıkta ağırlıklı olarak Türk-İş'e bağlı Teksif üyelerinin, öteki işkollarında da, çoğu kez, Türk-İş üyesi sendikalara üye işçilerin eylemleri olarak gelişti.

Geçen sayımızda, işçinin savaşım eğrisinin, 1987'de gözlenen özelliklerinden ikisini vurgulamıştık: Kararlılık ve yaygınlaşma. Bu sayımızda, başka bazı özellikler daha sıralayalım.

Dayanışma, 1987 yılında, en önde gelen bir özelliktir. Netaş greviyle güçlü bir biçimde başlayan bu olgu, yıl boyu tüm grevlerde, yükselerek ve yaygınlaşarak sürmüştür.

1987'ye, grevde olan işyerlerinden temsilciler birbirlerini ziyaret ederek girdiler. Laspetkim-İş üyeleri, Derby grevcileri için birer günlük yövmiyelerini verdiler. Petrol-İş grevcileriyle dayanışma için miting düzenlendi. Çeşitli sendikalardan işçiler, toplu olarak, Deri-İş grevcileri için pazarlardan file doldurdular. Otomobil-İş, Türk Metal'in yürüttüğü Seydişehir grevine erzak gönderdi. Migros greviyle çok yaygın dayanışma oldu. Sendikalar, yasaların üstünden atlayarak birbirlerine maddi dayanışma gösterdiler. Türk-İş ilk kez bir dayanışma hesabı açtı. İstanbul'da 46 sendika dayanışma için biraraya geldi. Çeşitli dayanışma geceleri, mitingleri yapıldı. İşten çıkarmalara karşı gösterilen sert tepkiler, işli-işsiz işçi dayanışmasını somutladı. Yurtdışından, Türkiye'deki grevlerle “fabrikadan fabrikaya dayanışma” örgütlendi.

Örnekler daha da çoğaltılabilir. Ama gerek yok, dayanışma, 1987'de en belirgin bir eğilimdir. İşçinin, kendi arasında sınıf dayanışması yükseldik-

çe, öteki emekçi kesimlerin işçi sınıfı çevresinde kenetlenmesi de yükselmiştir. Bu demektir ki, proletarya hegemonyası yol katetmiştir.

Böyle olunca, yılın başında, işçi sınıfına yaranmak için yalnızca sol

burjuva partilerden temsilciler, grevleri ziyaret ederken, yılın sonunda, ANAP'ın Adnan Kahveci'si bile, Migros grevinde grev gömleği giyerek poz verme ihtiyacını duymuştur. Başka bir deyişle, giderek artan

ölçüde, burjuvazi, işçi sınıfının kuyruğuna takılmıştır.

1987 yılında gözlenen bir başka eğilim, yasadışı eylemlerin hızla artmasıdır.

Yapılan eylemlerin büyük bölü-

münü, anayasayla, iş yasalarıyla yasaklanmış eylemler oluşturuyor. Örneğin Anayasa'nın 54/g. maddesi, "siyasi amaçlı grev,... dayanışma grevi,... işyeri işgali, işi yavaşlatma, (Devamı 10. sayfada)

TABLO 7

1987 YILI BOYUNCA ÇEŞİTLİ İŞÇİ EYLEMLERİ¹

Eylemin niteliği	İşkolu	Ay, Yer	Bilgi
Dayanışma Açlık grevi Grev kırıncılığa karşı eylem	Ağaç	OCAK İstanbul	Taşaron firmanın 30 işçisi Kartal Sunta grevcilerini destekledi.
	Gnl.İşl.	İzmir	Bağımsız Genel Hizmet-İş üyesi işçiler verilmeyen haklarını almak üzere açlık grevine gittiler.
	Metal	İstanbul	Netaş işçileri işverenin grev sırasında dışarıya malzeme çıkarmak istemesine karşı kamyonların önüne yattılar.
Açlık grevi Dayanışma	Metal	İstanbul	Phillips'de 4 işçi, 7 işçinin işten atılmasını açlık greviyle protesto etti.
	Metal	Avrupa	İngiltere'de Londra İşçi Birliği'nin girişimiyle Netaş greviyle dayanışma kampanyası açıldı. Bunu, Paris, Frankfurt, Stuttgart, B. Berlin ve Stockholm'daki kampanyalar izledi. Kampanyayla Netaş grevcileri için 12 milyon TL toplandı.
Dayanışma Yürüyüş	Metal Maden	İstanbul Zonguldak	Mustafa Kemal Paşa mahallesi halkı Netaş grevcileriyle dayanışmaya geçti. Maden işçileri, maden kazasında ölen sınıf kardeşlerinin cenaze törenine yığınsal olarak katılarak yürüyüş yaptılar.
Dayanışma Dayanışma Açlık grevi	Petrol vb.	ŞUBAT İstanbul	Grevci Derby işçileriyle dayanışma büyüyor. Laspetkim-İş üyeleri birer yevmiyelerini Derby grevcilerine verdiler.
	Metal	İstanbul	Netaş işçileriyle dayanışma gecesine 3 000 kişi katıldı.
	Metal	İstanbul	Netaş grevcileri, arkadaşlarının gözaltına alınmasını protesto için açlık grevi yaptı. İşçiler grev kırıncılığını engellerken polisçe içeri alınmışlardı.
Açlık grevi Fazla çalışma yapmama	Metal	İstanbul	Meta işçileri kalitesiz yemekleri protesto için açlık grevi ve yemek boykotu yaptı.
	Banka	Birçok il	Banks üyeleri, Yapı ve Kredi Bankası'nda, TİS ² görüşmelerinin uzamasını fazla çalışma yapmayarak protesto ettiler.
Yemek boyk. "Kuralları uygulamak"	Metal	İstanbul	Otomobil-İş üyeleri Türk Elektronik'te işçi alacaklarının ödenmemesini yemek boykotuyla protesto etti.
	Gnl.İşl.	İstanbul	İstanbul belediyesinin TİS görüşmelerini sürüncemede bırakması karşısında İETT şoförleri "kurallara uygun" araç sürdüler. Trafik altüst oldu. Şoförler eylemi kontak kapatarak, belgiler haykırarak sürdürdüler.
Dayanışma Dayanışma Rozet takma	Metal	İstanbul	Netaş greviyle yığınsal dayanışma grev tuzüğünü ayaklar altına aldı.
	Petrol vb. Banka	İstanbul Birçok il	Netaş grevcileri Derby grevine maddi dayanışma aktardı. Banka işçileri "birliğimiz gücümüzdür" rozeti takarak yönetime karşı eylem başlattılar.
Yasadışı grev İş yavaşlatma İmza toplama Ölüm orucu Yemek boyk. Güçbirliği Yürüyüş Sendikayı protesto İş kazasını protesto	—	MART Ankara	Türk-İş, ülke çapında 2 saatlik "iş durdurma" eylemi (yasadışı grev) kararı aldı.
	Gnl.İşl.	İstanbul	İETT şoförleri, iş yavaşlatma eylemini sürdürdüler.
	Metal	Zonguldak	Erdemir'de yetki çıkarmasına karşı işçiler imza topluyor. Kapalı salon toplantısı yapıldı.
	Metal	Zonguldak	İmza topladığı için işten çıkarılan işçilerle dayanışma için ölüm orucu başlatıldı. Siyah çelenk koyma eylemi yapıldı.
	Dokuma	Eskişehir	Sümerbank işçileri TİS görüşmelerinin sonucu gitmemesini yemek boykotuyla protesto ettiler.
	—	Eskişehir	Türk-İş üyesi 18 sendika 2 saatlik grev eylemi için ortak tutum alacak.
	Savunma	Eskişehir	Hava İkml. ve Bkm. Mrkz. işçileri otobüs zamlarını protesto için işyerine topluca yürüme eylemi yaptılar.
Sendikayı protesto İş kazasını protesto	Gnl.İşl.	İstanbul	İETT işçileri Belediye-İş'in kötü sözleşme imzalamasını protesto için iş yavaşlatmayı sürdürdü. Yol kesti.
	Deri	İstanbul	Binlerce deri işçisi kötü çalışma koşulları sonucu meydana gelen son iş cinayetini izinsiz, yığınsal bir gösteri ve yemek boykotuyla protesto etti. Siyah çelenk koydu.
Açlık grevi Yürüyüş	Metal	İstanbul	Türk Telefon'da işten çıkarmalara karşı açlık grevi.
	Çiment. vb.	Bilecik	Toprak Holding'de Kristal-İş üyeleri, işverenin istediği sendikaya girmeyen işçilerin işten atılmasını, Bozüyük'te 3 000 kişilik bir yürüyüş ve mitingle protesto etti. Yılın ilk işçi yürüyüşü.
Yemek boyk. Yemek boyk. Yürüyüş	Çiment. vb.	Birçok il	20 cam işyerinin 13 bin işçisi TİS'lerde katı tutum takınan işvereni yığınsal yemek boykotu ile protesto etti.
	Metal	Hatay	İsdemir'de 16 bin işçi 10 gün yemek boykotu yaparak, TİS'lerde çık maza girilmesini protesto etti.
Yürüyüş Sendikayı protesto Güçbirliği	—	Ankara	Türk-İş'e bağlı 800 sendikacı meclise dilekçe vermek üzere izinsiz yürüyüşe kalkıştı. Sonra dilekçelerini yaktılar.
	Gıda	İstanbul	Tekgıda-İş üyeleri, kötü TİS imzalayan sendika genel merkezini protesto ettiler. Sendika merkezini bir süre işgal ettiler.
Güçbirliği	—	Kocaeli	Gölcük'te 12 sendika güçbirliği kurdu.
	—	—	—
Açlık grevi Yemek boyk. İşyerini terketmeme	Dokuma	NİSAN Bursa	Prateks işçileri, alacaklarının ödenmemesi üzerine açlık grevi başlattı.
	Savunma	Ankara	MKE Kırıkkale silah fabrikasında 6 000 işçi yemek boykotuna gitti.
Yemek boyk./ fazla çalışmaya çıkmama	Metal	İstanbul	Emayetaş işçileri, alacaklarının ödenmesi için, iş bitiminde işyerinden ayrılmama eylemi yaptılar.
	Petrol vb.	Birçok il	TİS uyuşmazlığı üzerine işçiler yemek boykotu yaptılar. Fazla çalışmayı reddettiler.
Sendikayı protesto Sendikayı protesto Yürüyüş	Dokuma	İstanbul	Sümerbank işçileri kötü TİS'e karşı sendika yönetimini, sendika binasını işgal ederek protesto ettiler.
	Gıda	İstanbul	Tekel işçileri, Tekgıda-İş'in TİS önerisinde kendi görüşlerini dikkate almasını istediler. Genel merkezi bastılar.
Yürüyüş Yürüyüş	Gıda	İstanbul	Çaykur işçileri, yeni sözleşmeyi ve sendika yönetimini protesto için sendika binasına gece, iş çıkışı yürüyüş yaptılar.
	—	Samsun	Türk-İş'in Samsun yürüyüşüne 20 bin işçi katıldı. İşçiler "işçiler yürüsün demokrasi büyüsün" belgisini haykırdılar.
Yemek boyk. Yemek boyk./ yasadışı grev	Metal	Ankara	Rona Makine'de işçiler işçi alacaklarını istediler. Yemek boykotu yaptılar.
	Metal	Ankara	Ayhan Başgöz'de işvereni yemek boykotuyla protesto. İşten çıkarmalar karşısında "iş bırakma" eylemi.
Açlık grevi Yürüyüş/fazla çalışma yapmama	Dokuma	İstanbul	Zorluteks'de sendikalaşmaya karşı çıkan işverene karşı, işten çıkarılan 4 işçi açlık grevi başlattı.
	Metal	Balıkesir	Gemlik'de Çimtaş işçileri alacaklarının ödenmemesini protesto için 5 km'lik protesto yürüyüşü yaptılar. Fazla çalışmayı reddettiler.
Sabotaj	Metal	Hatay	İsdemir'de eritme fırınına "yanlışlıkla"cevher atıldı.
Açlık grevi Açlık grevi Mektup eylemi Fazla mesai yapmama/ yemek boyk.	Maden	MAYIS Kütahya	Değirmisaz'da kömür işçileri sendikaya karşı çıkan işvereni ve işten çıkarmaları açlık grevine giderek protesto etti.
	Metal	Kocaeli	TOE işçileri, sözleşme haklarının ödenmemesini protesto ettiler. Açlık grevine gittiler.
	Ağaç	Birçok il	Ağaç-İş üyeleri, ORÜS'te sendikanın greve gitmesi için sendika merkezine mektup yağdırdılar.
	Çiment. vb.	Birçok il	Cam işçileri TİS uyuşmazlığı üzerine fazla mesai yapmadılar. Yemek boykotuna gittiler.

¹ Bu ve öteki tablolar, bizim taramalarımıza yansayan işçi eylemlerinin en önemlilerini içeriyor. Yoksa, 1987'nin tüm işçi eylemlerini sıralamaya bu sayfalar yetmezdi.

² TİS: Toplu iş sözleşmesi

Tören boyk./ Miting/dayanışma	Gemi —	Istanbul Kocaeli	Tersane işçileri, TİS görüşmelerinin çıkmaza girmesi üzerine denize indirme törenine katılmadı. İzmit'te Türk-İş'in Petrol-İş grevleriyle dayanışma mitingi. 35 bin işçi, "işçiler birleşin iktidara yerleşin" belgisini savurdu.
İşyeri basma 1 Mayıs kutl. Yol kesme Açlık grevi Güçbirliği	Maden Petrol vb. Deri Metal —	Kütahya İstanbul İzmir İstanbul İstanbul	İşçiler, işverenin işten çıkarma tutumunu protesto için maden ocağını bastı. Habaş grevcileri, 1 Mayıs'ı işyeri önünde topluca, yumruklar havada kutladılar. Bir işçinin trafik kazasında ölmesi üzerine deri işçileri yol kesip protestoda bulundular. Netaş işçileri 158 ileri işçinin işten çıkartılmasını protesto için açlık grevi başlattı. 46 sendika şubesi, genel merkezi, lokavtlara karşı ortak eylem kararı aldı.
Yemek boyk. Yemek boyk.	Enerji Enerji	HAZİRAN İstanbul Birçok il	Enerji-İş üyeleri, TEK yönetimini protesto için 1 günlük yemek boykotu yaptı. Tes-İş üyeleri birçok ilde, TİS uyuşmazlığını protesto için yemek boykotuna girdi.
Açlık grevi Yemek boyk. İş yavaşlatma Yürüyüş Yürüyüş Yemek boyk. Toplantı İş bırakma Yemek boyk. Dayanışma	Gnl.İşl. Demiry.taş. Demiry.taş. Demiry.taş. Deri Gıda Gıda İnşaat Petrol vb. Deri	TEMMUZ İstanbul İzmir İstanbul İstanbul İstanbul Samsun Ankara İstanbul İstanbul/ Avrupa	Sarıyer belediyesinin işçi ve sendika düşmanı tutumlarını işçiler açlık greviyle protesto ettiler. Demiryolu işçileri Özal'ı protesto için yemek boykotuna gitti. Demiryol-İş üyeleri, TCDD'nin uzlaşmaz tutumunu protesto için iş yavaşlattılar. Eylem yaşamı felce uğrattı. Demiryolu işçilerinin raylar üstünde yürüyüşü. Kazlıçesme grevcileri, lokavtı protesto için izinsiz yürüyüş yaptılar. Deri grevcileriyle dayanışma yükseldi. Unilever işçilerinin, işten çıkarmalara karşı yemek boykotu. Yaprak Tütün Fabrikası'nın geçici işçileri, işçi kadrosuna alınmaları için toplantı yaptılar. Alacakları ödenmeyen Dokap Yapı işçileri iş bıraktılar. Çizmecici Kauçuk işçileri sözleşme haklarının ödenmesi için eyleme geçtiler. Yemek boykotu yaptılar. Sendikalardan, fabrikalardan, işçi mahallelerinden, esnaf ve öğrencilerden deri grevcilerine dayanışma yağıyor. İngiltere'deki işçiler de Londra İşçi Birliği aracılığıyla "fabrikadan fabrikaya" dayanışma başlattılar. Dayanışma öteki Avrupa ülkelerine de yayıldı. Türk-İş, örgüte genelge yollayarak "ödenen ücret kadar verim" kampanyasının başlatılmasını istedi.
Verim düşürme	—	Ankara	Türk-İş, örgüte genelge yollayarak "ödenen ücret kadar verim" kampanyasının başlatılmasını istedi.
İş yavaşlatma/ Verim düşürme Sendikayı protesto Yemek boyk.	Petrol vb. Demiry.taş. Metal	AĞUSTOS İstanbul Birçok il İstanbul	Aygaz işçileri 2 ay boyunca, TİS görüşmelerini çıkmazdan kurtarmak amacıyla iş yavaşlatıp verimi % 20 düşürdüler. Demiryol-İş yönetiminin grev öncesinde kötü bir sözleşme imzalamasını işçiler çeşitli eylemlerle şiddetle protesto ettiler. Kavel işçileri 46 işçinin işten çıkarılmasını ve ikramiyelerin zamanında ödenmemesini protesto için yemek boykotuna girişti.
İş bırakma Yemek boyk. İş bırakma İş bırakma	Metal Metal Petrol vb. İnşaat	İstanbul İstanbul İstanbul İstanbul	Apeks'de işçiler alacaklarını vermeyen işvereni, yasadışı grevle, ödemeye "ikna" ettiler. İşçiler alacaklarının ödenmesi için Urgancılar'da yemek boykotuna gitti. Korozo Ambalaj işçileri, 5 işçinin işten çıkarılmasını protesto için yasadışı greve gitti. 2. Boğaz Köprüsü'nde işçiler işten çıkarmaları protesto için yasadışı greve gitti. Grev sürdükçe katılım arttı. 2 gün içinde 1 300 kişi yasadışı grev yaptı. İşçiler, savaşında işverenden yana tutum alan sendika yönetimini protesto ettiler. Deri grevcilerine fabrikadan fabrikaya ve uluslararası dayanışma hızla geliyor. Bu arada Basın-İş'in DMO greviyle dayanışmak için "29 günlük ücret eve 1 günlük grevcilere" çağrısı yapıldı. Türk Metal de Seydişehir ve Antalya grevleri için dayanışma kampanyası başlattı. Esnaflar grevlerle dayanışma içinde!
Dayanışma	Deri/Basın	İstanbul	Türk-İş, siyasal yasaklarla ilgili referandumda, "siyasal yasakların kalkmasına evet" kampanyası başlattı. Türk Metal, Seydişehir'de grevle dayanışma mitingi yaptı.
Siyasal kamp. Miting	— Metal	Ankara Konya	Türk-İş, siyasal yasaklarla ilgili referandumda, "siyasal yasakların kalkmasına evet" kampanyası başlattı. Türk Metal, Seydişehir'de grevle dayanışma mitingi yaptı.
Grev kırıclılığını engelleme Açlık grevi İş bırakma Miting/yürüyüş Miting	Deri Demiry.taş. İnşaat Deri Kar.taşım.	EYLÜL İstanbul İstanbul Kocaeli İstanbul İstanbul	Kazlıçesme grevcileri, grev kırıclılığı yapan işverenleri, militan yöntemlerle "ikna" ediyorlar. TCDD'de imzalanan sözleşmeyi protesto ettiği için işten çıkarılan, sürgün edilen işçiler açlık grevine gitti. Kınalı-Sakarya otoyolu işçileri, işverenin kötü tutumunu protesto için yasadışı grev yaptı. 500 işçi eyleme katıldı. Deri-İş, grevlerle dayanışma mitingi düzenledi. 5 000 işçinin katıldığı miting sonrasında "izinsiz" yürüyüş yapıldı. Tümtis'in grevinde işverenlerin lokavt ilanı, yüzlerce işçi tarafından izinsiz protesto gösterisi ile kınandı.
İş bırakma	İnşaat	EKİM İstanbul	2. Boğaz Köprüsü'nde çalışan 3 500 işçi, 21 maddede topladıkları istemler için 3 gün, jandarma ve polise rağmen yasadışı grev yaptı. Yol-İş yönetiminin pasif tutumunu protesto ettiler. Sonra da topluca işten istifa ettiler. Ambar grevcileri, naylon şirket kurarak grevin kırılmasına çalışan işyerini bastılar. İşverenleri grev kırıclılığı yapmamaya "ikna" ettiler. Lokavt çözülmeye başladı.
İşyeri basma	Kar.taşım.	İstanbul	Likat-İş üyeleri TİS görüşmelerindeki tıkanmayı protesto için yemek boykotuna gitti. Migros grevcileri, 3 aylık ikramiyelerinin eksik ödenmesi üzerine Aksaray'dan Unkapanı'na "izinsiz" yürüyüş yaptılar. Marshall işçileri, işverenin tutumunu protesto için iş bıraktılar. Servisler gelmeyince de E5 karayolunu trafiğe kapattılar.
Yemek boyk. Yürüyüş İş bırakma/ yol kesme Güçbirliği Güçbirliği Güçbirliği Kampanya	Antrepo vb. Ticaret vb. Petrol vb. — — — —	Mersin İstanbul Kocaeli İstanbul İstanbul Ankara Ankara	Otomobil-İş, Çelik-İş, Özdemir-İş, MESS'e karşı güçbirliği kararı aldı. 54 sendika örgütü, süren grevlerle dayanışma kararı aldı. Süper emeklilik uygulamasına karşı Otomobil-İş, Çelik-İş, Özdemir-İş toplantı yaptı. Ortak tutumu görüştü. Türk-İş, erken seçimde "ANAP'a oy yok!" kampanyası başlattı. Ülke çapında toplantılar düzenlendi.
İş bırakma Yemek boyk. Yemek boyk. İş bırakma Tören boyk. İş bırakma Protesto eylemi	Gnl.İşl. Petrol vb. Petrol vb. Metal Kağıt İnşaat Haberleşme	KASIM İstanbul İstanbul İstanbul İstanbul Kocaeli İstanbul Ankara	Fatih belediyesi işçileri, 3 aylık sözleşmelerle çalıştırılmayı protesto için iş bıraktılar, yasadışı grev yaptılar. İşçiler, Plastikap işverenin fabrika mutfağını kapatmasını, 6 gün yemek boykotu yaparak protesto ettiler. Habaş işçileri, işten çıkarmaları, sözleşmenin uygulanmamasını 4 günlük yemek boykotu ile protesto etti. Nursan'da işçiler, 4 işçinin işten çıkarılmasını işbaşı yapmayarak, "dayanışma grevi"ne girişerek protesto ettiler. Seluloz-İş üyeleri, TİS görüşmelerinin uzamasını protesto için SEKA'nın kuruluş törenlerine katılmadılar. 2. Boğaz Köprüsü'nde 300 işçi çalışma koşullarını protesto etmek için yasadışı grev yaptı. PTT işçileri, sözleşmeli personel uygulamasını, çok az ücretle fazla çalışma uygulamasını protesto ediyorlar.
Açlık grevi Açlık grevi Protesto eylemi İşyerini terketmeme Yemek boyk. Yemek boyk. İş bırakma Mühür sökme	Dokuma Gıda Gıda Metal Gemi Petrol vb. Metal Kar.taşım.	ARALIK Adana İstanbul İstanbul İstanbul İstanbul İstanbul İstanbul İstanbul	Oziplik-İş sendikası başkanı işçiler üzerindeki baskıları protesto için açlık grevine gitti. Ozgıda-İş yöneticileri TİS'in uygulanmamasını protesto için açlık grevi başlattılar. Üsküdar tütün işleme atölyesinin 700 işçisi, işyerlerinin yıkılmak istenmesine karşı direnişe geçtiler. Enka işçileri alacaklarının ödenmemesi üzerine işten ayrılmayı reddederek protesto eylemi koydular. İstinye tersanesi işçileri yemeklerin kalitesizliğini boykotla protesto ettiler. Mutlu Akü'nün 1 200 işçisi, sendikal baskıları protesto için yemek boykotu yaptılar. Nursan işçileri, işverenin yeni işe aldığı 4 faşistin işten çıkarılması için iş bıraktılar. Eyleme bahçede devam ettiler. Belediyenin, grev karşısında çözülen işverenleri cezalandırmak için işyerlerini mühürlemesi üzerine, işçiler, polis karşısında mühürleri söktüler.

(Baştarafı 8. sayfada)
verim düşürme ve diğer direnişler yapılamaz" diyor. Aynı madde, 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nda ve 2822 sayılı Grev-Lokavt ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası'nda da bulunuyor. Ayrıca burjuvazi, bir de Grev Tüzüğü çıkararak greve çıkan işçinin elini kolunu bağlamayı hedeflemişti. Ama işçi eylemleri, çoğu kez, ya bu maddelerin üzerinden aşır geçti, ya da onları yıkıp geçti.

Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasında açıkça "yasak" olduğu belirtilmiş olmasına karşın, işçilerin işyerlerinin önünde, alanlarda, sokaklarda izinsiz yığınsal gösteri, miting, yürüyüş düzenlemeleri, onların, burjuva legalitesini hiçe saydıklarını, yasak masak dinlemediklerini gösterdi.

TABLO 8

İŞÇİ EYLEMLERİNİN
İŞKOLLARINA GÖRE DAĞILIMI

Ağaç	2
Genel iş	8
Metal	33
Maden	3
Petrol vb.	13
Banka vb.	2
Dokuma	5
Savunma	2
Deri	10
Çimento vb.	4
Gıda	8
Gemi	2
Enerji	2
Demiryolu taşımacılığı	6
İnşaat	6
Basın	1
Karayolu taşımacılığı	3
Antrepo vb.	1
Ticaret vb.	2
Kağıt	1
Haberleşme	1

Bu olgu, daha yılın başlarında, demokrasi savaşımının odağı olan Netaş grevinde, Otomobil-İş Ümraniye şube başkanı Şahin Önayak'ın şu sözleriyle kendini gösteriyordu:

"Grev tüzüğünü uyguladığımız zaman grev yapmanız imkansız. Onun için biz bu sorunu tüzüğü fiiliyatta aşarak çözümledik."

Grev tüzüğü aşıldı. Hem de öyle aşıldı ki, sonunda burjuvazinin kendisi tüzüğü iptal etmek zorunda kaldı. Yılın sonuna geldiğimizde, eylemlerin ulaştığı aşamayı, Deri-İş ve Migros grevcilerinin, gerekli kişilere attıkları dayaklar, gerekli yerlere yaptıkları baskınlar, ambar grevcilerinin, mühürleri, polis gözünü önünde sökmesi çok iyi gösteriyor.

Kısacası, işçi sınıfı, yıl boyunca koyduğu eylemlerle, burjuva yasalarını delik deşik etmiş, onları hiçbir yaptırım değeri olmayan anlamsız kağıt parçalarına dönüştürmüştür. İşçi sınıfı, böylece kendi manevra alanını genişletmiş, öteki ezilen sınıf ve katmanların hareket yeteneğini yükseltmiştir. Bu eylemler yoluyla ülkede, görece bir "fiili demokratikleşme" yaratmıştır.

Buraya dek, yasadışı eylem eğilimine değindik. 1987 için ayrıca vurgulanması gereken bir eğilim de yasadışı grevlerdir.

İşçi sınıfı, önce, yasal grev uygulamış, ama, bu yasallığa dayanarak, grev çevresinde çok çeşitli yasadışı eyleme başvurmuştur. Bu eylemlerle iş yasalarını epey kemirdikten sonra, yılın ikinci yarısında, artık sıra yasadışı greve gelmiştir.

Bu duruma örnek olarak, 2. boğaz köprüsünde meydana gelen yasadışı grevleri gösterebiliriz. Köprü inşaatında çalışan binlerce işçinin yasadışı grevi sırasında, iş müfettişinin grevin "kanunsuz" olduğunu topluluğa "ilan

etmesi", jandarmanın süngü takarak işçileri sindirmeye çalışması, kâr etmedi. İşçiler, yasadışı grevi günlerce sürdürerek, burjuva devletin yasalarını, güvenlik güçlerini hiçe saydılar. Buna karşılık yasal cezaya çarptırılmadılar. Bu, işçinin gücünün, kararlılık ve savaşkanlığının, burjuvaziye ne denli korkuttuğunu, geri çekilmeye zorladığını çok güzel gösteriyor.

Ote yandan, geçen yıl boyunca Türk-İş, ikide bir genel grevden söz etmiştir. Toplantılarında resmen bu tehdidi taşıyan kararlar almıştır. Genel grev, yasadışı grevlerin de doruk noktasıdır. Böyle bir kararın alınması bile, yasalara göre çok ciddi bir "suç" sayılması gerekirken, Türk-İş hiç de cezalandırılmamıştır.

Tablo 9'da, işçi eylemlerinin aylara göre dağılımını verdik.

Bütün yıl boyunca en yaygın başvuru olan eylem türü, yemek boykotu oldu. Açlık grevleri, yılın ilk yarısında çok sık başvuru olan bir eylemken, iş bırakma (yasadışı grev) eylemi, 1987'nin ikinci yarısında belirleyici önem taşıyan bir eylem oldu.

Bu, sınıfın, nasıl önce yasal çerçevede başlayıp, sonra giderek yasadışı grevi gündeme getirdiğini gösteriyor. Nitekim, 1988'in ilk ayında, "iş bırakma", artık her gün konuşulan bir eylem biçimi olmuştur.

1987'nin bir başka özelliği de, sendikal demokrasi isteminin güçlü bir biçimde gündeme gelmesi ve gerçekleşme yönünde yol katetmesidir.

İnşaat işkolundaki yasadışı grevlerin bir nedeni, sendikanın imzaladığı sözleşmeyi işçilerin tanımaması, yeni istemler ileri sürüp hak istemesi ve sendika yönetiminin de bu durum karşısında işverenden yana bir tutum almasıdır.

Gıda, genel iş, demiryolu ve dokuma işkollarında eylemlerin nedenleri arasında, sendika yönetiminin,

tabandaki işçilerce benimsenmeyen, kötü sözleşme imzalaması önemli bir yer tutuyordu.

Daha birçok olay oldu ki, bunlar, işçiler için sendikal demokrasinin taşıdığı önemi sendika yönetimlerine hatırlattı. Sendika yönetimlerinin bazıları, şimdi belli bir tavır değişikliği içindedir, bazıları ise ayak uyduramadıkları için topun ağzındadır. Öyle görünüyor ki, 1988, sendikal yönetimlerin ayrışacağı, sendikal demokrasie ayak uyduramayan sendikacıların ayıklanacağı bir yıl olacaktır.

Buraya dek vurgulanan bütün eğilimlerle de bağlı olarak, 1987'nin en belirgin bir başka eğilimi de sınıf savaşımının siyasal içeriğinin yükselmesi olmuştur.

Anayasa, sendikalara "siyaset" yapmayı yasaklıyor. Aynı yasak, öteki sendikal yasalarda da yineleniyor. Cezası da sendika kapatma olarak konulmuş!

Ne var ki, sendikalar, Netaş greviyle başlayan ve giderek militanlaşan bir süreç içinde, çeşitli ve siyasal içeriği yükselen eylemler yaptılar. Bu, en güzel ifadesini Deri-İş greviyle dayanışma gecesinde yapılan şu konuşmada buldu:

"Varlığımıza yönelik bu saldırıda (işverenlerin lokavt ilanı-İ.S.) işverenler gücünü anayasadan ve siyasi iktidardan almaktadırlar. Kolay kazanılmış bir zaferin sarhoşluğu içinde davranan işverenlere ve siyasi iktidara dur demenin zamanı gelmiştir.

"Hiçbir zorluktan çekinmeksizin işveren dayatmalarına teslim olmadık ve olmayacağız. İşimizin zor olduğunun bilincindeyiz..."

"Önce kendimize güveniyoruz. Sonra yalnız olmadığımıza, tüm işçilerin ve emekçilerin bizimle olacağına inanıyoruz. Birimizin zaferinin tümümüzün zaferi olacağını bilinci içindeyiz. İşverenler ve siyasi iktidarı geriletecek her adımın sömürü ve zulmün olmayacağı bir Türkiye'nin yapı taşları olduğu gerçeğinin farkındayız. Zafere ulaşmış her grev, her direniş, sadece grevcilerin başarısı olarak kalmayacak. Tüm Türkiye emekçilerinin, demokrasi güçlerinin hanesine yazılacaktır." (30 Temmuz 1987)

Gerçekten Deri-İş grevi, işçi eylemlerinin, tüm ilgili yasaları tersyüz ederek "siyasal" istemlerle toplumun önüne çıkmasında önemli bir dönemeç noktası oldu. Onu da Migros grevi izledi.

Bu arada, Türk-İş, çeşitli kampanyalarla siyasete aktif katıldı. Oysa, 2821 sayılı yasanın 39/d. maddesi, "konfederasyonlar ve sendikalar ile sendika şubelerinin", yasayla belirtilen konu ve amaçların dışında toplantı yapmalarını, gösteri yürüyüşü düzenlemelerini yasaklıyor. Ama artık yasakları kim takıyor?

İşçi eylemlerinin militanlaşması ve siyasal içeriğinin artmasıyla birlikte, demokrasi savaşımında önde yürüyen işçi sınıfının ağırlığı arttı. Öteki ezilen toplum kesimleri de, işçi sınıfının kavgasından güç alarak savaşımı yükselttiler.

İşçi sınıfı, 1987 yılında, derece derece artan ve geniş bir taban üzerinde yaygınlaşan, yıl sonuna doğru iyice militanlaşan ve "saldırı" taktiğini ortaya koyan eylemlerle sınıf savaşımını yükseltti.

Bu militan, savaşkan çizgi, toplu sözleşmelerde de kendisini göstermektedir.

(Devam edecek)

TABLO 9

BASINA YANSIMIŞ ÇEŞİTLİ İŞÇİ EYLEMLERİNİN AYLARA GÖRE DAĞILIMI

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Verim düşürme/ iş yavaşlatma			XX				XX	XX				
Fazla çalışmayı reddetme		X		XX	X						X	
İşyerini terketmeme/ pasif işyeri işgali				X								X
Rozet takma		X										
İmza toplama			X									
Toplantı düzenleme							X					
Siyah çelenk koyma			XX									
Tören boykotu					X						X	
Yemek boykotu		XX	XXXX	XXXX	X	XX	XXX	XX		X	XX	XX
"Kuralları uygulama"		X	XX									
Açlık grevi/ölüm orucu	XX	XX	XX	XX	XXX		X		X			XX
Protesto gösterisi/ izinsiz yürüyüş			XXX	XX	X		XX	X	X	X		XX
Sendika yönetimini protesto			XX	XXX	X			XX	X	X		
İş bırakma-işbaşı yapmama/yasadışı grev			X	X			X	XXX	X	XX	XXX	X
Grev kırıcılarına karşı eylem	X						X	X	X	XX	X	X
İşyeri basma					X					X		
Trafığı kapatma/ yol kesme			X		X					X		
Mühür sökme												X
Sabotaj				X								
Dayanışma örgütleme/ dayanışma eylemi	XXX	XXXX					XX					
Güçbirliğine gitme			XX		X					XXX		
Siyasal kampanya örgütleme								X		X	X	
Yürüyüş/miting	X		X	X	X			X	X			